

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรกับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอวี และผู้ป่วยโรค เอชไอวีของบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอวีและระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรค เอชไอวี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางประชากรและปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอวีและพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรค เอชไอวี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ บุคลากรทางการแพทย์ (ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเทคนิค และ เจ้าหน้าที่พยาบาล) ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอวีและผู้ป่วยโรค เอชไอวี ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลของรัฐในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 531 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลจำนวน 8 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และเติมคำ ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคเอชไอวี ลักษณะของคำถามเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (multiple choices) 4 ตัวเลือก จำนวน 16 ข้อ และข้อคำถามถูกผิดอีก 3 ข้อใหญ่ จำนวน 15 ข้อย่อย ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเรื่องเจตคติต่อโรคเอชไอวี ลักษณะของคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย จำนวน 14 ข้อ และส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามเรื่องพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอวีและพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอชไอวี โดยส่วน ก เป็นข้อคำถามสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอชไอวีจำนวน 9 ข้อ และส่วน ข. เป็นข้อคำถามสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรคเอชไอวีจำนวน 9 ข้อ ลักษณะของคำถามในส่วนที่ 4 นี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

ชุดนี้โดยนำไปทดลองใช้กับบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลอ่างทองจำนวน 30 คน และได้แก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไป เสนอต่อนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี และผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุกแห่งด้วยตนเอง และได้เข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลแต่ละแห่งเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีการออกแบบสอบถาม และคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยได้มอบแบบสอบถามแก่หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลเพื่อนำไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่างต่อไป รวมทั้งได้กำหนดวันเวลาที่รับแบบสอบถามคืนจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ครบแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและลงรหัสข้อมูลเพื่อเปลี่ยนข้อมูลทั้งหมดเป็นตัวเลขตามคู่มือรหัสที่ได้จัดทำขึ้น จากนั้นจึงบันทึกข้อมูลในแผ่นบันทึก (diskette) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ เพื่อคำนวณอัตราร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลักษณะประชากร และคำนวณค่าเฉลี่ยและการกระจายอัตราร้อยละของคะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และคะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ จากนั้นจึงวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์ของบุคลากรทางการแพทย์ โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (multiple classification analysis)

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรและปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์สรุปได้ดังนี้

การศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ที่เป็นตัวอย่างของการศึกษารุ่นนี้มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์เท่ากับ 14.22 เมื่อแบ่งบุคลากรทางการแพทย์ออกเป็น 2 กลุ่มตามประเภทของผู้ป่วยที่เคยดูแล ก็พบว่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ของบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลเฉพาะผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน (คะแนนเฉลี่ย 14.28

เปรียบเทียบกับ 14.20) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์มีขั้นตอนที่ซับซ้อน ประกอบกับผู้ติดเชื้อโรคเอดส์อาจจะมาับการรักษาด้วยโรคแทรกซ้อนอื่นที่ไม่รุนแรง เช่น มีไข้ หรือเป็นหวัด เป็นต้น การปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ในระดับนี้จึงยังไม่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ ดังนั้น บุคลากรทางการแพทย์บางส่วนจึงน่าจะสามารถให้การดูแลผู้ป่วยเหล่านี้ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้พฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ของบุคลากรทางการแพทย์อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

ส่วนการศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เป็นตัวอย่างของการศึกษารุ่นนี้มีคะแนนพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์เท่ากับ 12.05 เมื่อแบ่งบุคลากรทางการแพทย์ออกเป็น 2 กลุ่มตามประเภทของผู้ป่วยที่เคยดูแล ก็พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลเฉพาะผู้ป่วยโรคเอดส์มีคะแนนพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์สูงกว่าบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์เล็กน้อย (คะแนนเฉลี่ย 12.49 เปรียบเทียบกับ 11.96) และมีสัดส่วนของผู้ที่มีพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ในระดับดีสูงกว่าเช่นกัน (ร้อยละ 36.1 เปรียบเทียบกับร้อยละ 33.9) และข้อค้นพบที่น่าสนใจคือบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์ เมื่อให้การดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ก็พบว่ามีความวิตกกังวลที่จะให้การดูแลดีกว่าการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์เล็กน้อย (มีสัดส่วนของผู้ที่มีพฤติกรรมกรรมการดูแลในระดับดีร้อยละ 33.9 ในตารางที่ 4 เปรียบเทียบกับร้อยละ 31.2 ในตารางที่ 3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ย่อมจะมีขั้นตอนที่ซับซ้อนมากกว่าการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ประกอบกับบุคลากรทางการแพทย์ต้องเพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษเพื่อป้องกันการติดเชื้อจากผู้ป่วย การที่บุคลากรต้องให้การดูแลผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงและเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เช่นนี้จึงอาจมีส่วนให้บุคลากรทางการแพทย์ปฏิบัติตามขั้นตอนการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์อย่างเคร่งครัดและครบถ้วน อีกทั้งการมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์อาจมีส่วนส่งเสริมให้พฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์อยู่ในระดับค่อนข้างดี

สำหรับการศึกษาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และพฤติกรรมกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ของบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นตัวอย่างของการศึกษารุ่นนี้ ในขั้นต้นผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยอัตราส่วน "เอฟ" (F ratio) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพื่อพิจารณาเลือกตัวแปรที่จะนำไปใช้เป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์การ

จำแนกหมู่ต่อไป ซึ่งผลการศึกษาในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์ พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และเจตคติต่อโรคเอดส์ ส่วนในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ สถานภาพสมรส และลักษณะงาน ผู้วิจัยจึงเลือกตัวแปร 5 ตัวนี้ คือ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน เจตคติต่อโรคเอดส์ สถานภาพสมรส และลักษณะงาน เป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเหล่านี้กับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์และพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ ส่วนตัวแปรอีก 2 ตัว คือ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และอายุนั้นผู้วิจัยจะใช้เป็นตัวแปรผันร่วม (covariate)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์และพฤติกรรมในการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ของบุคลากรทางการแพทย์ที่ตกเป็นตัวอย่างของการศึกษารั้งนี้ (เมื่อควบคุมตัวแปรผันร่วมแล้ว) มีข้อสรุปดังตารางที่ 10-13 ดังนี้

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์ (ตารางที่ 10) พบว่าเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นาและตัวแปรผันร่วมแล้ว ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน เจตคติต่อโรคเอดส์ และลักษณะงาน โดยพบว่าตัวแปรอิสระ 3 ตัวแรกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์ไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อแบ่งบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลออกเป็น 2 กลุ่มตามประเภทของผู้ป่วยที่เคยดูแล (ตารางที่ 11) และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์ พบว่าในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลที่ดูแลเฉพาะผู้ติดเชื้โรคเอดส์นั้น ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และเจตคติต่อโรคเอดส์ โดยระยะเวลาการปฏิบัติงานกับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสและลักษณะงานกับพฤติกรรมในการดูแลผู้ติดเชื้โรคเอดส์ไม่ เป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในกลุ่มของบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์ พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ วุฒิการศึกษา และลักษณะงาน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสและระยะเวลาการปฏิบัติงานกับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเจตคติต่อโรคเอดส์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ตามสมมติฐานเพียงบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 10 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรม
การดูแลสุขภาพผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (MCA)

ตัวแปรอิสระ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
วุฒิการศึกษา	/	*
สถานภาพสมรส	x	(-)
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	/	*
ลักษณะงาน	/	(-)
เจตคติต่อโรคเอดส์	/	*

- / หมายถึง ความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
 x หมายถึง ความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
 * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
 (-) หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ จำแนกตามประเภทของผู้ป่วยที่เคยดูแล โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (MCA)

ตัวแปรอิสระ	ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์		ทั้งผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์	
	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
วุฒิการศึกษา	/	(-)	/	(-)
สถานภาพสมรส	x	(-)	x	(-)
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	/	*	x	(-)
ลักษณะงาน	x	(-)	/	(-)
เจตคติต่อโรคเอดส์	/	(-)	/x	*

- / หมายถึง ความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
 x หมายถึง ความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
 /x หมายถึง ความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน
 * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
 (-) หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนการศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ (ตารางที่ 12) ตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมที่นำมาศึกษาเป็นตัวเดียวกันกับการศึกษาพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ พบว่าเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆและควบคุมตัวแปรผันร่วมแล้ว ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ วุฒิการศึกษา และลักษณะงาน โดยที่ลักษณะงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเจตคติต่อโรคเอดส์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ตามสมมติฐาน เพียงบางส่วนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรสถานภาพสมรสและระยะเวลาการปฏิบัติงานนั้นความสัมพันธ์ไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อแบ่งบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลออกเป็น 2 กลุ่มตามประเภทของผู้ป่วยที่เคยดูแล (ตารางที่ 13) และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ พบว่าในกลุ่มของบุคลากรที่ดูแลเฉพาะผู้ป่วยโรคเอดส์นั้น ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ลักษณะงาน และเจตคติต่อโรคเอดส์ ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลที่ดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์นั้นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ พบท่านองเดียวกันกับ เมื่อยังไม่ได้แบ่งบุคลากรตามประเภทของผู้ป่วยที่เคยดูแล

ตารางที่ 12 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรม
การดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (MCA)

ตัวแปรอิสระ	ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญทางสถิติ
วุฒิการศึกษา	/	(-)
สถานภาพสมรส	x	(-)
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	x	(-)
ลักษณะงาน	/	*
เจตคติต่อโรคเอดส์	/x	(-)

/ หมายถึง ความสัมพันธ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

x หมายถึง ความสัมพันธ์ไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

/x หมายถึง ความสัมพันธ์ เป็นไปตามสมมติฐาน เพียงบางส่วน

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(-) หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 13 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรมการดูแล
ผู้ป่วยโรคเอดส์ จำแนกตามประเภทของผู้ป่วยที่เคยดูแล โดยการวิเคราะห์
การจำแนกหมู่ (MCA)

ตัวแปรอิสระ	ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์		ทั้งผู้ติดเชื้อและผู้ป่วย โรคเอดส์	
	ความสัมพันธ์ ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ	ความสัมพันธ์ ตามสมมติฐาน	นัยสำคัญ ทางสถิติ
วุฒิการศึกษา	/	(-)	/	(-)
สถานภาพสมรส	x	(-)	x	(-)
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	/	(-)	x	(-)
ลักษณะงาน	/	(-)	/	*
เจตคติต่อโรคเอดส์	/	(-)	/x	(-)

/ หมายถึง ความสัมพันธ์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

x หมายถึง ความสัมพันธ์ไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

/x หมายถึง ความสัมพันธ์ เป็นไปตามสมมติฐาน เพียงบางส่วน

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(-) หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อศึกษาตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายการผันแปรของพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ของบุคลากรที่ตก เป็นตัวอย่างของการศึกษารังนี้ ผลการศึกษา พบว่าในกลุ่มของบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์นั้นตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมส่วนใหญ่ไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์มีเพียงบางส่วนที่ช่วยสนับสนุนให้ความสัมพันธ์ชัดเจนขึ้น ซึ่งการศึกษากลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ก็พบในทำนองเดียวกัน จากข้อค้นพบนี้อาจกล่าวได้ว่าการที่บุคลากรทางการแพทย์จะให้การดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์อยู่ในระดับดีหรือไม่ก็น่าจะขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ

ปัจจัยประการแรก คือ ประเภทของผู้ป่วยที่ดูแล ซึ่งข้อสนับสนุนในส่วนนี้คือข้อค้นพบจากการศึกษาระดับพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์ที่พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแล เฉพาะผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ให้การดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ดีกว่าบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์ เช่นเดียวกับกับบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแล เฉพาะผู้ป่วยโรคเอดส์ก็ให้การดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ได้ดีกว่าบุคลากรทางการแพทย์ที่ดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์ การที่บุคลากรทางการแพทย์ให้การดูแลผู้ป่วยเฉพาะประเภทย่อมทำให้เกิดความชำนาญในการดูแลผู้ป่วยประเภทนั้นๆ เพิ่มขึ้น และน่าจะมีส่วนทำให้พฤติกรรมการดูแลอยู่ในระดับดี

ปัจจัยประการที่สอง คือ อาการและอาการแสดงของโรค กล่าวคือ บุคลากรทางการแพทย์อาจต้องให้การดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอาการและอาการแสดงของโรคที่รุนแรงจะให้การดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ได้ดีกว่าการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ซึ่งข้อค้นพบที่สนับสนุนคำกล่าวนี้นี้ คือ ถ้าต้องให้การดูแลทั้งผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์แล้วบุคลากรทางการแพทย์จะให้การดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ดีกว่าการดูแลผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจากความรุนแรงของโรคมีส่วนทำให้บุคลากรเกิดความกลัวว่าจะติดเชื้อจากผู้ป่วยจึงปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโรคเอดส์อย่างระมัดระวัง รอบคอบ และถูกต้องตามขั้นตอนมากกว่าที่ปฏิบัติแก่ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์

ข้อ เสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

การศึกษาค้นคว้านี้มีข้อค้นพบที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. การที่พบว่าพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอคส์และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรค เอคส์ของบุคลากรทางการแพทย์บาลขึ้นอยู่กับประเภทของผู้ป่วยที่ดูแล (ซึ่งหมายรวมถึงอาการและอาการแสดงของโรค) และพบว่าบุคลากรทางการแพทย์บาลที่มีลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยโดยตรงจะให้การดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอคส์และผู้ป่วยโรค เอคส์ดีกว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ผู้บริหารอาจนำข้อค้นพบนี้ไปประกอบการพิจารณาในการจัดประสบการณ์การดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอคส์และผู้ป่วยโรค เอคส์แก่บุคลากร เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรทางการแพทย์บาลมีพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอคส์และผู้ป่วยโรค เอคส์ได้ดียิ่งขึ้น โดยอาจจะพิจารณาให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ได้มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอคส์และผู้ป่วยโรค เอคส์บ้างโดยมีนโยบายหมุนเวียนบุคลากรทางการแพทย์บาล เพื่อให้บุคลากรที่ไม่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยประเภทนี้ได้เพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงาน

2. การศึกษาค้นคว้าพบว่าบุคลากรทางการแพทย์บาลที่มี เจตคติที่ดีต่อโรค เอคส์มีพฤติกรรม การดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอคส์และผู้ป่วยโรค เอคส์ในระดับดีด้วย แต่ก็มีข้อค้นพบอีกประการหนึ่งที่พบว่าบุคลากรทางการแพทย์บาลที่มี เจตคติต่อโรค เอคส์ในระดับปานกลางและระดับต่ำรวมกันแล้วมีสัดส่วน สูงถึงร้อยละ 67.2 ดังนั้น จึงควร เสริมสร้าง เจตคติของบุคลากรทางการแพทย์บาลที่มีต่อโรค เอคส์ให้มีทิศทางที่ดีขึ้นโดย เสริมสร้างความมั่นใจให้แก่บุคลากรในการปฏิบัติงานด้วยการจัดการอบรมให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรค เอคส์อย่างถูกต้อง เพื่อเสริมสร้าง เจตคติที่ดีต่อโรค เอคส์ของบุคลากรทางการแพทย์บาล อีกทั้งควร เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรทางการแพทย์บาลโดยจัดให้มีการประกันสุขภาพหรือจัดสวัสดิการให้เหมาะสม

3. การศึกษาค้นคว้าพบว่าบุคลากรทางการแพทย์บาลที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานยาวนานกว่ามีพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอคส์และพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยโรค เอคส์ดีกว่าบุคลากรทางการแพทย์บาลที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานสั้นกว่า ดังนั้น ในการจัดสรรบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานการดูแลผู้ป่วยในแต่ละ เวนจึงควรพิจารณาถึงระยะเวลาการปฏิบัติงานและประสบการณ์ของบุคลากรทางการแพทย์บาลด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ข้อ เสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาค้างนี้มีประเด็นที่น่าสนใจบางประการที่ผู้วิจัย เห็นสมควรหยิบยกมา เป็นข้อ เสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาพฤติกรรมของบุคคลนั้น หากต้องการได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุดควรจะใช้วิธีสังเกตการณ์ร่วมด้วย แต่ในการศึกษาค้างนี้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลด้านพฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอและผู้ป่วยโรค เอชไอด้วยวิธีดังกล่าวได้ เนื่องจากต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอและผู้ป่วยโรค เอชไอทุกคนที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลถึง 15 แห่ง ทำให้ไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลทุกคนได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านกำลังคน งบประมาณ และระยะเวลา
2. การวัดระดับความรู้เกี่ยวกับโรค เอชไอของบุคคล เพื่อนามาศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอและผู้ป่วยโรค เอชไอควรจะเป็นไปภายใต้เงื่อนไขเวลาเดียวกัน เช่น กำหนดให้ผู้ตอบตอบคำถามภายในระยะเวลาเท่ากัน หรืออาจจะปรับปรุงวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่โดยแยกแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรค เอชไอไว้ 1 ฉบับ และกำหนดให้หัวหน้าหอผู้ป่วย เรียกประชุมบุคลากรทางการแพทย์ที่ตก เป็นตัวอย่างของการศึกษา จากนั้นจึงแจกแบบสอบถามให้กรอกภายในระยะเวลาที่กำหนด การปฏิบัติ เช่นนี้ น่าจะได้ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับโรค เอชไอของบุคลากรทางการแพทย์ค่อนข้างใกล้เคียงความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น
3. การศึกษาค้างนี้พบว่าบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอและผู้ป่วยโรค เอชไอ จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ติดเชื้อโรค เอชไอและผู้ป่วยโรค เอชไอน่าจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในอนาคต หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงควรมีมาตรการในการรณรงค์เพื่อลดอัตราผู้ติดเชื้อโรค เอชไอและผู้ป่วยโรค เอชไอ และขณะเดียวกันก็ต้องมีมาตรการเตรียมความพร้อมของครอบครัวและชุมชนในการยอมรับผู้ติดเชื้อโรค เอชไอและผู้ป่วยโรค เอชไอ เพื่อให้ผู้ติดเชื้อโรค เอชไอและผู้ป่วยโรค เอชไอมีโอกาสดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีความสุข จึงน่าจะมีการศึกษา เรื่องความพร้อมของครอบครัวและชุมชนต่อการดูแลผู้ติดเชื้อโรค เอชไอและผู้ป่วยโรค เอชไอ